

ความเห็นห่างทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณี
การบริหารราชการของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ระหว่าง มีนาคม 2536 - มีนาคม 2538

นางสาว เจฏีกา เอกแสงศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-676-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

POLITICAL ALIENATION OF BANGKOKIANS : A CASE STUDY OF
THE GOVERNMENT OF CHUAN LEEKPAI DURING MARCH 1993 - MARCH 1995

Miss Jetika Ekseangsri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-676-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความเห็นห่างทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณี
การบริหารราชการของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ระหว่าง มีนาคม 2536
- มีนาคม 2538

โดย นางสาวเจฏีกา เอกแสงศรี

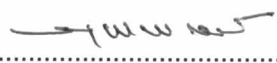
ภาควิชา การปกครอง

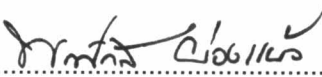
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจิตชนารักษ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

เจฏีกา เอกแสงศรี : ความเห็นห่างทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร : ศึกษากรณี
การบริหารราชการของรัฐบาลนายชวน หลีกภัยระหว่าง มีนาคม 2536 - มีนาคม 2538
(POLITICAL ALIENATION OF BANGKOKIANS : A CASE STUDY OF THE
GOVERNMENT OF CHUAN LEEKPAI DURING MARCH 1993 - MARCH 1995)
อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 135 หน้า . ISBN 974-633-676-2

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าความแตกต่างทางลักษณะประชากร เช่น เพศ อายุ การศึกษา มีความสัมพันธ์เพียงใดและอย่างไรกับความรู้สึกศรัทธาหรือความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง การปกครอง และเพื่อศึกษาว่า ทศนคติและการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง โดยเฉพาะในเรื่อง ผลการทำงานของรัฐบาลชววนั้น มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของคน กทม. หรือไม่ อย่างไร

สมมุติฐานในการวิจัยนี้คือ ชาว กทม. มีศรัทธาต่อระบบการเมืองและรัฐบาลโดยทั่วไปอยู่ในระดับต่ำ โดยความแตกต่างทางด้านลักษณะทางประชากรนั้นไม่มีผลกระทบต่อทัศนคติในเรื่อง ความรู้สึกศรัทธาหรือความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง โดยข่าวสารจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของบุคคล

การวิจัยนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบสำรวจ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยมีข้อกำหนดว่าต้องเป็นผู้อาศัยอยู่ใน กทม. ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และใช้การแบ่งกลุ่มประเภทของอาชีพช่วยควบคุมการกระจายข้อมูล โดยนำแบบสอบถามที่ใช้ได้จำนวน 559 ชุด มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแบบ SPSS

ผลการวิจัยพบว่า คน กทม. ยังคงมีความศรัทธาต่อระบบการเมืองอยู่เป็นส่วนใหญ่ และยังพบว่า ความแตกต่างในเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งปัจจัยของการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ล้วนแล้วแต่ไม่มีผลกระทบต่อทัศนคติทางการเมือง

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C.630021 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD:

POLITICAL ALIENATION / POLITICAL PARTICIPATION / BANGKOKIAN

JETIKA EKSEANGSRI : POLITICAL ALIENATION OF BANGKOKIANS :

A CASE STUDY OF THE GOVERNMENT OF CHUAN LEEKPAI DURING

MARCH 1993 - MARCH 1995. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.

PORNSAK PHONGPHAEW, Ph.D. 135 pp. ISBN 974-633-676-2

This study aims at finding out how differences in sex, age, education of those living in Bangkok relate to political trust and alienation. It also wants to find out their attitudes and political information on government's performance affect their political behavior.

The findings show that the majority of these people still favours the existing political system and government. Differences in socioeconomic status and access to political information do not alienate them from the political system and government.

ภาควิชา..... Government.....

ลายมือชื่อ.....

สาขาวิชา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.ไชยันต์ ไชยพร กรรมการ และอาจารย์ท่านอื่น ๆ ผู้ให้ความกรุณาแนะนำและให้คำปรึกษาอันมีค่าทั้งหลาย ซึ่งผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคุณวัฒนา หุณตสาร คุณตาผู้เปรียบเสมือนพ่อ ผู้เป็นทุกอย่างสำหรับข้าพเจ้า ให้ความสนับสนุน เลี้ยงดู และคอยให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้ามากมายเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณคุณยาย บิดา มารดา ตลอดจนญาติพี่น้องทั้งหลายของข้าพเจ้า ที่ให้คำแนะนำ และกำลังใจในการศึกษาต่อของข้าพเจ้า

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ และพี่ ๆ ทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและกำลังใจตลอดมา

ขอขอบคุณ พี่นง พี่เต็ม และพี่วัลลภ ที่ช่วยให้คำแนะนำในการทำโปรแกรม SPSS

ขอขอบคุณ พี่น้อย พี่สันติ เป็นพิเศษ ในการอยู่เป็นยามเฝ้าคณะด้วยกัน

ขอขอบคุณ คุณชัชชัย จักสาน คุณอังคณา สีแดง ที่คอยช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการพิมพ์วิทยานิพนธ์

หากวิทยานิพนธ์นี้ มีคุณค่าทางวิชาการ ขอมอบความดีนี้แก่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาให้

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบคารวะบุคคลซึ่งเป็นผู้เขียน และทำการวิจัยจากเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้เขียนได้นำมาใช้อ้างอิงในการเขียนวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ตลอดจนบุคคลที่เคารพ

เจฏีกา เอกแสงศรี

เมษายน 2539

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญรูป	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
สภาพปัญหาการวิจัย	3
ความสำคัญของปัญหา	5
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	6
สมมุติฐานในการวิจัย	7
แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ขอบเขตของการวิจัย	8
วิธีการศึกษาวิจัย	9
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	9
นิยามศัพท์สำคัญ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	11
การนำเสนอผลการวิจัย	11
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
คำจำกัดความและองค์ประกอบ	15
ความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นห่างกับการไร้ทิศทาง	19

ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง	21
ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีประสิทธิภาพหรือความสามารถทางการเมือง กับความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์ ความรู้สึกไว้วางใจทางการเมือง และ ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง	26
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	29
แนวความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง	42
สรุป	50
บทที่ 3 เหตุการณ์ในสมัยรัฐบาลชวน หลีกภัย	51
บทที่ 3 การออกแบบการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย	61
ประชากรวิจัยและกลุ่มตัวอย่าง	61
เครื่องมือวิจัยวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	72
บทที่ 5 ผลการวิจัย	74
การรับรู้ข่าวสาร ทศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง	74
ความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นห่างกับการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง	94
ความเห็นห่างทางการเมืองของคนกรุงเทพมหานคร	97
ความรู้สึกเห็นห่างทางการเมือง : ภาพรวม	108
สรุปผลการทดสอบสมมุติฐาน	112
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	116
รายการอ้างอิง	122
ภาคผนวก ก	127
ภาคผนวก ข	130
ประวัติผู้วิจัย	135

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ขอบข่ายของความเห็นห่างตามแนวความคิดของ Kenniston	18
4.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมของกลุ่มตัวอย่าง	64
4.2 เกณฑ์ในการกำหนดคะแนนของทัศนคติของประชากรวิจัย	66
4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการเมือง	71
5.1.1 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	77
5.1.2 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจำแนกตาม SES	78
5.2.1 ความรู้สึกศรัทธาที่มีต่อการบริหารราชการของรัฐบาลชน	80
5.2.2 ความรู้สึกศรัทธาที่มีต่อรัฐบาลชนจำแนกตาม SES	82
5.3.1 ความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์	84
5.3.2 ความรู้สึกศรัทธาในเพื่อนมนุษย์จำแนกตาม SES	82
5.4.1 ความคิดที่จะมีพฤติกรรม/พฤติกรรมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง	89
5.4.2 ทัศนคติที่มีต่อการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	89
5.4.3 ทัศนคติต่อพฤติกรรมการรวมกลุ่ม	90
5.4.4 ทัศนคติ และ/หรือ พฤติกรรมเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง	92
5.4.5 (ก) ทัศนคติที่มีต่อการบริหารงานของรัฐบาลชน	92
5.4.5 (ข) เหตุผลที่รู้สึกพอใจต่อการบริหารงานของรัฐบาลชน	92
5.4.5 (ค) เหตุผลที่รู้สึกไม่พอใจต่อการบริหารงานของรัฐบาลชน	93
5.4.6 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตาม SES	96
5.5.1 (ก) ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมือง	98
5.5.1 (ข) ความรู้สึกไร้อำนาจทางการเมืองจำแนกตาม SES	99
5.5.2 (ก) ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมือง	100
5.5.2 (ข) ความรู้สึกไร้ความหมายทางการเมืองจำแนกตาม SES	101

5.5.3 (ก) ความรู้สึกไร้ประสิทธิภาพทางการเมือง	102
5.5.3 (ข) ความรู้สึกไร้ประสิทธิภาพทางการเมืองจำแนกตาม SES	103
5.5.4 (ก) ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมือง	104
5.5.4 (ข) ความรู้สึกโดดเดี่ยวทางการเมืองจำแนกตาม SES	105
5.5.5 (ก) ความรู้สึกแปลกแยกจากการเมือง	106
5.5.5 (ข) ความรู้สึกแปลกแยกจากการเมืองจำแนกตาม SES	107
5.6 ความเห็นห่างทางการเมืองจำแนกตาม SES	111
6.1 สรุปความเห็นห่างทางการเมืองจำแนกตาม SES	120

สารบัญรูปประกอบ

รูปประกอบที่	หน้า
2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลข่าวสารกับทัศนคติของบุคคล	48